

**תמיכה בקבוצות מתנדבים הפועלים ביישובים כפריים המקיימים פעילות חקלאית משמעותית באזורי
עדיפות לאומית – תיקון החלטת ממשלה**

הצעה להחלטה

מחליטים:

1. בהמשך להחלטות הממשלה מספר 1478 מיום 2.6.2016 (להלן – החלטה 1478), מספר 3446 מיום 15.01.2018, מספר 4074 מיום 27.07.2018, מספר 668 מיום 19.11.2021 ומספר 1377 מיום 4.2.2024 (להלן – החלטה 1377) שעניין תמיכה בקבוצות מתנדבים הפועלים ביישובים כפריים המקיימים פעילות חקלאית משמעותית באזורי עדיפות לאומית (להלן – מתנדבים בחקלאות), לתקן את החלטה 1377 ואת החלטה 1478, כך שהתקציב לטובת תמיכה במתנדבים בחקלאות בשנים 2025-2029 יהיה בהתאם לאמור להלן (במיליוני ₪):

המשרד	2025	2026	2027	2028	2029
משרד החקלאות וביטחון המזון	4	4	4	4	4
הקרן לשמירה על שטחים פתוחים ברשות מקרקעי ישראל	4	4	4	4	4
משרד החינוך	4	4	4	4	4
משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי	4	4	4	4	4
משרד האוצר	6				
משרד העלייה והקליטה	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
הגנת הסביבה (בקשה מהקרן לשמירת הניקיון (סעיף 3))		1	1	1	1
סה"כ	22.5	17.5	17.5	17.5	17.5

- בשנת 2025 יאוגם במשרד החקלאות וביטחון המזון תקציב בגובה של 22.5 מיליון ₪.
- בנוגע לשנת 2026 ואילך, המשרד להגנת הסביבה יצטרף גם הוא לרשימת המשרדים המנויים באיגום המשאבים עבור מבחן התמיכה, זאת, בכפוף לאישור הקרן לשמירת הניקיון ולאחר ביצוע תיקון מבחן התמיכה כך שיכלול דרישה מהמתנדבים בחקלאות להציג למשרד החקלאות וביטחון המזון, במסגרת הגשת בקשת תמיכה שנתית, תוכנית עבודה שנתית אשר תכלול פעילות חינוכית סביבתית וחינוך לקיימות לשם שמירה על איכות נאותה של הסביבה בהתאם לתנאים שיקבעו בתיקון בנוגע לפעילות ומתן התמיכה בנושא זה בתיאום עם המשרד להגנת הסביבה.
- לצורך כך יפנה המשרד להגנת הסביבה להנהלת הקרן לשמירת הניקיון (להלן – הקרן) בבקשה כי תבחן, בכפוף לחוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984 והתקנות מכוחו, הקצאת תקציבים כמפורט בטבלה לעיל, עבור ביצוע תוכניות חינוכיות סביבתיות כאמור, בתנאים שתקבע הקרן.
- בכל אחת מהשנים 2025-2029 יאוגם במשרד החקלאות וביטחון המזון תקציב בגובה של עד 17.5 מיליון ₪.
- התמיכה במתנדבים בחקלאות תהיה בהתאם לסעיף 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985 ובלבד שלא תתקיים תמיכה מקבילה מכל מקור ממשלתי אחר לפעילות זו.

דברי הסבר

החלטה מס' 2989 מיום 15/3/2011 בקשה לעודד פעילות מתנדבים המסייעת לחקלאים בעיבוד שטחים המוחזקים בידיהם, לשם מניעת נטישתם וכן לעודד פעילות מתנדבים המסייעים לרועים בשמירה על השטחים המוחזקים על ידם כדין ומניעת פלישות לשם ייעול הרעייה המוסדרת בשטחים הפתוחים, בין היתר לצרכים אקולוגיים וסביבתיים (מניעת שריפות, שימור המגוון הביולוגי, מניעת רעיית יתר, שמירה נופית); זאת תוך חיזוק הקשר של הדור הצעיר לעבודת האדמה ולצורך בשמירה על השטחים הפתוחים ולמענים לפעילות חקלאית תוך תמיכה במוסדות ציבור המפעילים תוכניות חקלאיות לעידוד קליטת הדור הצעיר העוסק בעבודת אדמה במרחב הכפרי, במסגרת מיזמים חינוכיים חקלאיים המחנכים לערכי עבודת האדמה, אהבת הארץ והאדם, ערכי מורשת, טבע וסביבה.

ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) החלה מתקפה משולבת מרצועת עזה שכללה ירי טילים מסיבי לעבר מדינת ישראל וכן חדירות מחבלים ליישובים ישראלים – רובם ביישובי העוטף, וגבתה מספר קורבנות רב. בעקבות המתקפה הרצחנית הוכרז על מצב מיוחד בעורף, בהתאם לסעיף 9 לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951. בהמשך, הורחבה ההכרזה על המצב המיוחד לשטח מדינת ישראל כולה והכרזה זו מוארכת מעת לעת. בנוסף, הקבינט המדיני בטחוני הכריז על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות בהתאם לסעיף 40 לחוק יסוד: הממשלה והוכרז על מלחמת "חרבות ברזל".

נוכח ההסלמה והעלאת הכוונות גם בגבול הצפון, הוכרזו מרחב עוטף עזה, אזור קו הגבול עם לבנון ואזורים נוספים כשטח צבאי סגור שהכניסה אליהם אסורה וביישובים רבים בישראל התבקשו התושבים להתפנות מבתיהם.

האירועים האמורים, הובילו לנטישה של עובדים ישראלים וזרים את משקי החקלאות בשל חשש ממשי לחייהם. בנוסף, בשל פינויה של אוכלוסייה אזרחית מאזורי הלחימה נפגעה שגרת העבודה במשקים חקלאיים באופן העלול לסכל את המשך יכולתם לשמור על רציפות תפקודית.

לאור האמור, פרסם משרד החקלאות וביטחון המזון נוהל חרום לתמיכה נוספת בקבוצות מתנדבים בחקלאות בזמן הלחימה, ומאות אלפי מתנדבים נרתמו למאמץ הלאומי להצלת החקלאות ושמירה על בטחון המזון לאוכלוסייה, והתנדבו ועדיין מתנדבים במשקים חקלאים בחלף העבודה השכירה (עובדים זרים, עובדים מיו"ש ועובדים שכירים ישראלים ובעלי המשקים עצמם שגויסו למאמץ המלחמתי). יצוין כי קבוצות המתנדבים לחקלאות תורמים לא רק לכלכלה ולביטחון המזון הלאומי, אלא גם לשימור השטחים הפתוחים ולקידום ערכים חינוכיים, התיישבותיים וסביבתיים. תרומתם באה לידי ביטוי במיזמים חינוכיים חקלאיים המחנכים לערכי עבודת האדמה, אהבת הארץ והאדם, מורשת, טבע וסביבה, המהווים חלק בלתי נפרד מהמורשת ומההתיישבות בארץ.

מתנדבים בחקלאות מהווים כוח משמעותי התורם לשימור רציפות הפעילות החקלאית, במיוחד בתקופות משבר וחירום. הם מסייעים לחקלאים בהתמודדות עם מחסור בכוח אדם, מבטיחים את המשך העיבוד החקלאי ומונעים פגיעה בגידולים החקלאיים שעלולה להוביל למחסור בתוצרת חקלאית טרייה. בכך, הם תומכים לא רק בחקלאים עצמם, אלא גם בביטחון המזון הלאומי, השומר על אספקה סדירה של מזון טרי ואיכותי לאזרחי מדינת ישראל. בנוסף, מעורבותם מסייעת לחיזוק החוסן הקהילתי והלאומי, מגבירה את הקשר בין החברה הישראלית לעבודת האדמה ולשמירה על הטבע והסביבה, ומבטאת סולידריות לאומית במציאות מאתגרת.

החלטת הממשלה מעדכנת את מקורות התקציב של החלטת הממשלה בעניין תמיכה במתנדבים בחקלאות, ולצורך כך יאוגם בשנת 2025 סך כולל של 22.5 מיליון ש"ח בתקציב משרד החקלאות וביטחון

המזון ובכל אחת מהשנים 2026-2029 יאוגם במשרד החקלאות וביטחון המזון תקציב בגובה של עד 17.5 מיליון ₪ בחלוקה שווה מתקציבי משרד החקלאות וביטחון המזון, משרד האוצר, הקרן לשמירה על שטחים פתוחים ברשות מקרקעי ישראל, משרד החינוך, משרד הנגב הגליל והחוסן הלאומי, משרד העלייה והקליטה והמשרד להגנת הסביבה.

סעיף 1

מוצע להנחות את משרד החקלאות וביטחון המזון לעודד פעילות מתנדבים המסייעת לחקלאים בעיבוד שטחים המוחזקים בידיהם, לשם מניעת נטישתם וכן לעודד פעילות מתנדבים המסייעים לרועים בשמירה על השטחים המוחזקים על ידם כדין ומניעת פלישות לשם ייעול הרעייה המוסדרת בשטחים הפתוחים ויפעל לשילוב ערכים חינוכיים התיישבותיים, סביבתיים. תרומת המתנדבים חיונית למשק החקלאי, למניעת אובדן יבולים, לצמצום הפגיעה בענף החקלאות ולהבטחת אספקת מזון טרי לאזרחי מדינת ישראל. מעבר לכך, ההתנדבות מתזקת את החוסן החברתי והלאומי, מעמיקה את הקשר לערכי עבודת האדמה ומבטאת סולידריות עם החקלאים, אנשי עמל ויוזע, העומלים על ביטחון המזון של המדינה. לצורך זה, יאוגם בתקציב משרד החקלאות וביטחון המזון תקציב בגובה של 22.5 מיליון ₪ לשנת 2025 ובכל אחת מהשנים 2026-2029 17.5 מיליון ₪, בחלוקה מתקציבי משרד החקלאות וביטחון המזון, משרד האוצר, הקרן לשמירה על שטחים פתוחים ברשות מקרקעי ישראל, משרד החינוך, משרד הנגב הגליל והחוסן הלאומי, משרד העלייה והקליטה והמשרד להגנת הסביבה.

סעיף 2

מוצע כי בהתאם לסעיף 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985 ובהתייעצות עם היועצת המשפטית לממשלה, יפורסמו מבחנים לחלוקת כספים לצורך תמיכה של משרד החקלאות וביטחון המזון במוסדות ציבור המפעילים תכניות למתנדבים בחקלאות.

החל משנת 2026 ואילך, משרד הגנת הסביבה יצטרף גם הוא לרשימת המשרדים המנויים באיגום המשאבים עבור מבחן התמיכה, בכפוף לתיקון מבחן התמיכה כך שיכלול דרישה מהמתנדבים בחקלאות להציג למשרד החקלאות, במסגרת הגשת בקשת תמיכה שנתית, תוכנית עבודה שנתית אשר תכלול פעילות חינוכית סביבתית וחינוך לקיימות לשם שמירה על איכות נאותה של הסביבה. לצורך כך יפנה המשרד להגנת הסביבה להנהלת הקרן לשמירת הניקיון (להלן – הקרן) בבקשה כי תבחן, בכפוף לחוק שמירת הניקיון, התשמ"ד – 1984 והתקנות מכוחו, הקצאת תקציבים עבור ביצוע תוכניות חינוכיות סביבתיות כאמור, בתנאים שתקבע הקרן.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

אין

תקציב

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין

עמדת שרים אחרים שהצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר הבינוי והשיכון – מסכים
שר החינוך – מסכים
שר הנגב, הגליל והחוסן הלאומי – מסכים
שר האוצר – מסכים
שר העלייה והקליטה – מסכים
השרה להגנת הסביבה – מסכימה

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מספר 2989 מיום 15.3.2011
החלטת ממשלה מספר 3969 מיום 15.12.2011
החלטת ממשלה מספר 1042 מיום 11.12.2013
החלטת ממשלה מספר 2372 מיום 25.12.2014 לעניין תמיכה בקבוצות מתנדבים הפועלים ביישובים כפריים המקיימים פעילות חקלאית משמעותית באזורי עדיפות לאומית - תיקון החלטת ממשלה
החלטת ממשלה מספר 1478 מיום 2.6.2016 לעניין "תמיכה בקבוצות מתנדבים הפועלים ביישובים כפריים המקיימים פעילות חקלאית משמעותית באזורי עדיפות לאומית"
החלטת ממשלה מספר 4074 מיום 27.07.2018 לעניין "תמיכה בקבוצות מתנדבים הפועלים ביישובים כפריים המקיימים פעילות חקלאית משמעותית באזורי עדיפות לאומית - תיקון החלטת ממשלה"
החלטת ממשלה מספר 668 מיום 19.11.2021 לעניין "תמיכה בקבוצות מתנדבים הפועלים ביישובים כפריים המקיימים פעילות חקלאית משמעותית באזורי עדיפות לאומית - תיקון החלטת ממשלה"
החלטת ממשלה מספר 1377 מיום 4.2.2024 לעניין "תמיכה בקבוצות מתנדבים הפועלים ביישובים כפריים המקיימים פעילות חקלאית משמעותית באזורי עדיפות לאומית - תיקון החלטת ממשלה"

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצ"ב

סיווגים

סיווג ראשי: 11 אחר;
תחום פעולה עיקרי: חברה וכלכלה.

מגיש: שר החקלאות וביטחון המזון

א' בחשון התשפ"ו
23 באוקטובר 2025

23 אוקטובר 2025
א' חשון תשפ"ו

**חוות דעת משפטית - הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים
תמיכה בקבוצות מתנדבים הפועלים ביישובים כפריים המקיימים פעילות חקלאית משמעותית
באזורי עדיפות לאומית**

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

1. מוצע לתקן החלטת הממשלה מספר 1377 מיום ה-4.2.2024 כך שסך התקציב לטובת יישום ההחלטה, ותקופת ההחלטה יעודכנו בהתאם למפורט בהצעת ההחלטה.
2. התקציב לשנים 2025-2029 יאוגם בתקציב משרד החקלאות וביטחון המזון. המשרד יפרסם מבחנים לזכאות לקבלת התמיכה, בהתאם לסעיף 3א' לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.

השיקולים והנימוקים:

החלטה זו מבוססת על השיקולים והנימוקים שביסוד החלטת הממשלה מס' 919 מיום 10.9.2023 לפי פרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-010), התשס"ט-2009) הקובעת מפת עדיפות לאומית כללית המאפשרת מתן הטבות ותמריצים בתחום החקלאות ופיתוח הכפר, כפי שתעדכן מעת לעת.

קשיים משפטיים ככל שישנם, ודרכי פתרוןם:
ההצעה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

טיטוט הצעת המחליטים הועברה ליועצים המשפטיים של המשרדים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההחלטה:
אין הסתייגות משפטית.

בברכה,

חנאן טוחי, עו"ד
ממונה (ייעוץ משפטי)
לשכה משפטית